

TOP-CONFERENCES

International Conference of Economics, Finance and Accounting Studies

International Conference of Economics, Finance and Accounting Studies is a double-blind peer-reviewed, open-access journal published to reach excellence on the scope. It considers scholarly, research-based articles on all aspects of economics, finance and accounting. As an international congress aimed at facilitating the global exchange of education theory, contributions from different educational systems and cultures are encouraged. It aims to provide a forum for all researchers, educators, educational policy-makers and planners to exchange invaluable ideas and resources.

Xizmat Ko‘rsatish Sohasini Rivojlantirishda Raqamli Texnologiyalarni Joriy Etishning Iqtisodiy Samaradorlik Tahlili

Boliyev Jaloliddin Qaxramonovich

O‘zbekiston Respublikasi, Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, Mustaqil tadqiqotchi

Annotatsiya

Mazkur maqola O‘zbekiston xizmat ko‘rsatish sohasida raqamli texnologiyalarni joriy etishning iqtisodiy samaradorligini tahlil qilishga bag‘ishlangan. Unda Prezidentning “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi va boshqa muhim hujjatlari doirasida amalga oshirilgan islohotlar yoritiladi. Statistik ma’lumotlar asosida regressiya tahlili o‘tkazilib, IT xarajatlari va malakali xodimlar ulushining xizmat hajmiga ta’siri o‘rganilgan. Maqolada hududlar bo‘yicha xizmat hajmi, IT xarajatlari va malakali xodimlarning o‘zaro bog‘liqligi grafik va jadval ko‘rinishida keltirilgan. Tahlil natijalari raqamli texnologiyalarni joriy etish xizmat ko‘rsatish sohasida iqtisodiy samaradorlikni oshirishini tasdiqlaydi.

Kalit so‘zlar: raqamli texnologiyalar, iqtisodiy samaradorlik, regressiya tahlili, IT xarajatlari, malakali xodimlar, iqtisodiy transformatsiya, innovatsion rivojlanish, xizmat hajmi

Kirish. O‘zbekiston iqtisodiyotining raqamli transformatsiyasi davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida e’tirof etilgan. So‘nggi yillarda iqtisodiy rivojlanish va xizmat ko‘rsatish sohasida sifatni oshirish uchun raqamli texnologiyalarni keng joriy etishga alohida e’tibor qaratilmoqda. Bu jarayon mamlakatning “**Raqamli O‘zbekiston – 2030**” strategiyasi doirasida aniq maqsadlar va amaliy rejalar bilan qo‘llab-quvvatlanmoqda. Mazkur strategiya iqtisodiyotning barcha tarmoqlarida, ayniqsa, xizmat ko‘rsatish sohasida innovatsion texnologiyalarni joriy etishni tezlashtirishga qaratilgan. Global miqyosda xizmat ko‘rsatish sohasi raqamli iqtisodiyotning ajralmas qismiga aylanmoqda. Shu bilan birga, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish orqali mijozlarga ko‘rsatiladigan xizmat sifati sezilarli darajada oshmoqda.

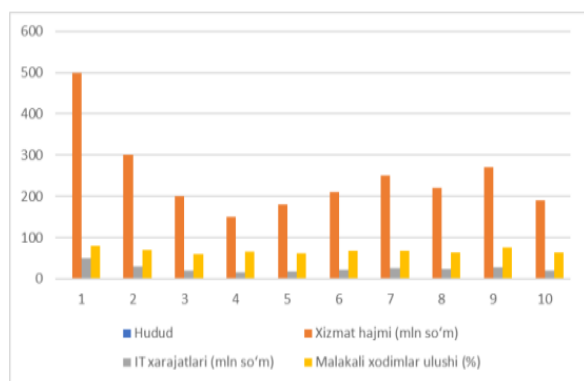
Jahon tajribasi shuni ko‘rsatadiki, raqamli transformatsiya xizmatlarni avtomatlashtirish, operatsion xarajatlarni kamaytirish, va iste’molchilar ehtiyojlarini to‘liq qondirish imkoniyatini beradi. Xuddi shu singari jarayonlar O‘zbekistonda ham kuzatilmoqda. 2020-yil 5-oktyabrdagi PQ-6079-sonli qaror bilan tasdiqlangan “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi mamlakatning barcha hududlarida raqamli texnologiyalarni kengaytirish va ularning iqtisodiyotga ta’sirini kuchaytirishga asos bo‘lib xizmat qilmoqda 1. Shu bilan birga, 2023-yil 2-fevraldagi PQ-20-sonli qaror xizmat ko‘rsatish sohasida AKT infratuzilmasini rivojlantirish va davlat xizmatlarini

avtomatlashtirishga qaratilgan 2. Ushbu huquqiy asoslar mamlakatda IT texnologiyalarni keng joriy etish imkoniyatini yaratdi. Bu maqolada xizmat ko'rsatish sohasida raqamli texnologiyalarni joriy etishning iqtisodiy samaradorligi tahlil qilinadi.

Xususan, statistika va regressiya tahlili asosida IT xarajatlari, malakali xodimlar ulushi va xizmat hajmi o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganish orqali xizmat ko'rsatish sohasining istiqbollari aniqlanadi. Tahlil natijalari ushbu sohaning yanada samarali rivojlanishi uchun amaliy tavsiyalarni ishlab chiqishga yordam beradi. Adabiyotlar sharhi. Dunyo iqtisodiyotida xizmat ko'rsatish sohasida raqamli texnologiyalarni qo'llashning ahamiyati keng ko'rib chiqilgan.

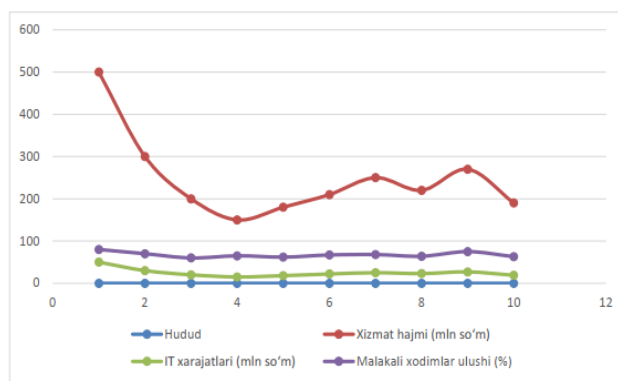
Xalqaro tadqiqotlar raqamli iqtisodiyotning asosiy omillari – sun'iy intellekt, avtomatlashtirish va raqamli infratuzilma bo'yicha innovatsion texnologiyalarning iqtisodiy samaradorlikka ta'sirini tasdiqlaydi.

Asosiy qism. Xizmat ko'rsatish sohasida raqamli texnologiyalarning joriy etilishi bugungi kunda iqtisodiy samaradorlikni oshirishda katta rol o'ynamoqda.

1-rasm

Xizmat ko'rsatish sohasida raqamli texnologiyalarni joriy etishda malakali xodimlar ulushi

2-rasm

Malakali xodimlar ulushi oshishi xizmat hajmining oshishiga bo'lgan ta'siri

1 va 2 rasmlardan ko'rinib turibdiki, raqamli texnologiyalar nafaqat xizmat ko'rsatish tarmoqlarining samaradorligini yaxshilash, balki yangi ish o'rinlarini yaratish, xizmatlar sifatini oshirish va aholi farovonligini ta'minlash kabi keng ko'lamli ijtimoiy-iqtisodiy ta'sirlarni ham keltirib chiqarmoqda. Ushbu maqolada raqamli texnologiyalarning xizmat ko'rsatish sohasidagi iqtisodiy samaradorlikka ta'sirini ko'rib chiqamiz.

*Birinchi*dan, raqamli texnologiyalar xizmat ko'rsatish sektorida sifatni yaxshilashga yordam beradi. Misol uchun, sun'iy intellekt (AI) va mashinasozlik o'rganish tizimlari (machine learning) orqali mijozlarga individual yondashuvni ta'minlash mumkin. Bu xizmatlarni avtomatlashtirish, mijozlar bilan o'zaro aloqani optimallashtirish va ularning ehtiyojlarini tezda qondirish imkonini yaratadi. Natijada, xizmatlar sifatini yaxshilash orqali mijozlar qoniqishi oshadi va bu iqtisodiy o'sishning turtkisi bo'ladi.

*Ikkinchi*dan, raqamli texnologiyalarni joriy etish yangi ish o'rinlarini yaratishda ham muhim ahamiyatga ega. Xizmat ko'rsatish sektorida avtomatlashtirilgan tizimlar, elektron savdo platformalari va onlayn xizmatlar yangi ish o'rinlarini ochadi, shu bilan birga malakali ishchi kuchini tayyorlashni talab qiladi. Bunday texnologiyalar yangi mutaxassisliklar va malakalar yaratishga olib keladi. Biroq, bu jarayon nafaqat yangi ish o'rinlari yaratishni, balki mavjud ishchi kuchining malakasini oshirishni ham talab etadi. Masalan, raqamli texnologiyalarni boshqarish va ulardan samarali foydalanishni biladigan mutaxassislar bo'yicha talab ortadi.

*Uchinchi*dan, raqamli texnologiyalar xizmat ko'rsatish sohasining samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Masalan, raqamli to'lov tizimlari, onlayn tizimlar va e-servislar yordamida xizmatlar tezroq va samaraliroq amalga oshiriladi. E-commerce (onlayn savdo) platformalari orqali bizneslar yangi mijozlarga erishish imkonini oladi va bu orqali xarajatlarni qisqartirish, savdo hajmini oshirish va iqtisodiy samaradorlikni yaxshilash mumkin. Buning

natijasida xizmat ko'rsatish sohasidagi korxonalar o'z operatsiyalarini soddalashtiradi va xizmatlar sifatini oshiradi.

To'rtinchidan, raqamli texnologiyalar joriy etilishi xizmat ko'rsatish sohasida yangi biznes model va innovatsiyalarni shakllantiradi. Misol uchun, onlayn ta'lim, sog'liqni saqlash xizmatlari, turizm, transport va boshqa tarmoqlarda raqamli innovatsiyalar o'zining samaradorligini namoyon etdi. Bu sektorda innovatsiyalarni qo'llash iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi, yangi xizmat turlarini yaratadi va umumiy iqtisodiy barqarorlikni ta'minlaydi. Raqamli texnologiyalar orqali bizneslar nafaqat o'z xarajatlarini qisqartiradi, balki mijozlarga yangi, ilg'or va samarali xizmatlarni taqdim etadi.

Beshinchidan, raqamli texnologiyalar xizmat ko'rsatish sohasida ijtimoiy tengsizlikni kamaytirish va kambag'allikni qisqartirishda ham samarali vosita bo'lishi mumkin. Masalan, raqamli platformalar orqali aholining chekka hududlarida yashovchi kishilarga ta'lim, sog'liqni saqlash, moliyaviy xizmatlar va boshqa zarur xizmatlar taqdim etilishi mumkin. Shuningdek, onlayn savdo va raqamli to'lov tizimlari kichik va o'rta biznes vakillariga o'z mahsulotlarini keng auditoriyaga taklif etish imkoniyatini beradi, bu esa iqtisodiy imkoniyatlarni kengaytiradi va kambag'allikni kamaytirishga yordam beradi.

Oltinchidan, raqamli texnologiyalarning samaradorligini o'lchash uchun aniq indikatorlar va statistik tahlil metodlari qo'llaniladi. Xizmat ko'rsatish sektoridagi texnologik o'zgarishlarni baholashda, asosan, xizmat ko'rsatishning tezligi, xarajatlar, mijozlar qoniqishi va yangi ish o'rinlari yaratish kabi ko'rsatkichlar tahlil qilinadi. Raqamli texnologiyalarni joriy etishning iqtisodiy samaradorligini aniq o'lchash orqali, bu texnologiyalarni kengroq miqyosda qo'llash uchun strategik qarorlar qabul qilish mumkin.

Xulosa. Xizmat ko'rsatish sohasida raqamli texnologiyalarning joriy etilishi iqtisodiy samaradorlikni oshirishda hal qiluvchi omilga aylangan. Raqamli texnologiyalar xizmat ko'rsatish tarmoqlarida xizmatlarning sifatini yaxshilash, jarayonlarni avtomatlashtirish, mijozlar bilan aloqalarni optimallashtirish va yangi ish o'rinlarini yaratish kabi bir qator muhim natijalarga erishish imkonini beradi. Xususan, raqamli to'lov tizimlari, sun'iy intellekt, big data tahlili va boshqa innovatsion yechimlar xizmat ko'rsatishning samaradorligini sezilarli darajada oshiradi, xizmatlar tezligi va sifatini yaxshilaydi.

Shuningdek, raqamli texnologiyalar iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi va yangi biznes modellari yaratishga imkon beradi. Ular yordamida kichik va o'rta bizneslar global bozorga kirish imkoniyatiga ega bo'lib, iqtisodiy jihatdan imkoniyati cheklangan aholi qatlamlariga xizmatlar taqdim etilishi mumkin. Bu jarayon, o'z navbatida, kambag'allikni qisqartirish va ijtimoiy farovonlikni oshirishda samarali vosita sifatida xizmat qiladi.

Biroq, raqamli texnologiyalarni muvaffaqiyatli joriy etish uchun malakali ishchi kuchini tayyorlash, infratuzilmani mustahkamlash va raqamli savodxonlikni oshirish zarur. Ushbu texnologiyalarni to'liq samarali qo'llash uchun davlat, biznes va jamiyat o'rtasida hamkorlik o'rnatish muhimdir.

Shu bilan birga, raqamli texnologiyalarning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri nafaqat ish o'rinlari yaratish, balki ijtimoiy tenglikni ta'minlash va ijtimoiy farovonlikni oshirishga ham katta hissa qo'shadi. Raqamli transformatsiya jarayonida xizmat ko'rsatish sektori, ayniqsa, innovatsion yechimlarni qo'llash orqali iqtisodiy barqarorlik va ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlashga yordam beradi. Shunday qilib, raqamli texnologiyalarning joriy etilishi xizmat ko'rsatish sohasining iqtisodiy samaradorligini oshirishda muhim vosita bo'lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti qarori. (2020-yil 5-oktyabr). "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi. PQ-6079-son.

2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti qarori. (2023-yil 2-fevral). AKT infratuzilmasini rivojlantirish va xizmat sifatini oshirish to‘g‘risida. PQ-20-son.
3. Azizov R. (2021). Xizmat ko‘rsatish sohasida raqamli texnologiyalarni joriy etish. Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti nashriyoti.
4. McKinsey Global Institute. (2020). The Future of Work in Digital Economies. McKinsey & Company.
5. ITU (International Telecommunication Union). (2018). Measuring Digital Development: Facts and Figures.
6. Chander, M. (2020). Digital Technologies and Economic Growth: An Integrated Perspective. Elsevier Publications.
7. Mirzaev K. The market livestock service of the Republic Uzbekistan // Spanish journal of rural development University of Santiago de Compostela. Volume II, - No 2. Spain. 2011. - P. 97-106.
8. Mirzaev, K. (2011). Approaches and issues for developing livestock services in Uzbekistan. Perspectives of Innovations, Economics and Business, PIEB, 8(2), 23-25.
9. Mirzaev K. J., Rahimov Z. K. CLUSTERING OF AGRO SERVICE //Theoretical & Applied Science. – 2020. – №. 6. – С. 731-736.
10. Djanzakovich M. K., Ogli J. B. K. The analysis of impact of factors influencing leadership abilities //湖南大学学报 (自然科学版). – 2022. – Т. 49. – №. 09.
11. Мирзаев Ж. К., Пардаев М. К. Экономика сферы услуг //Руководство.- Т.:«ЭКОНОМИКА-ФИНАНСЫ. – 2014.
12. Djanzokovich M. K. et al. O ‘ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO ‘NALISHLARI //Journal of marketing, business and management. – 2024. – Т. 3. – №. 4. – С. 52-57.